Reactienota ontwerp-Funderingsaanpak

Veenweidegebied Fryslân

Oktober 2022

Provinsje Fryslân
Wetterskip Fryslân
Fryske Feangreidegemeenten

Reactienota zienswijzen en toelichting ambtshalve wijzigingen ontwerp-Funderingsaanpak Veenweide Fryslân

Inleiding

In de periode tussen 30 augustus 2022 en 6 september 2022 hebben het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Fryslân, het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân en de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Leeuwarden, Súdwest-Fryslân, De Fryske Marren, Heerenveen, Opsterland, Weststellingwerf en Smallingerland de ontwerp-Funderingsaanpak Veenweidegebied Fryslân behandeld, waarna deze ter inzage is gelegd. Gedurende de periode van 12 september 2022 tot en met 22 oktober 2022 is aan eenieder de gelegenheid geboden een zienswijze in te dienen op de ontwerp-Funderingsaanpak. Er zijn zes inspraakreacties ingediend. Daarnaast heeft de Funderingstafel al eerder een advies gegeven.

Wijzigingen van de ontwerp-Funderingsaanpak n.a.v. advies Funderingstafel

Op basis van het advies van de Funderingstafel zijn er wijzigingen doorgevoerd in de eindversie van de Funderingsaanpak. In de aparte reactie van de drie Friese overheden op het advies van de Funderingstafel wordt uiteengezet om welke aanpassingen het gaat.

Verwerking zienswijzen

De zes ingediende zienswijzen hebben alle betrekking op verschillende onderdelen uit de ontwerp-Funderingsaanpak. Bij het verwerken van de zienswijzen hebben we de verschillende onderdelen uit de zienswijzen apart weergegeven en van een reactie voorzien. De zienswijzen zijn zo goed mogelijk samengevat. Daarbij is getracht dit zo zorgvuldig mogelijk te doen en zo goed mogelijk recht te doen aan de strekking van de zienswijzen. Waar de zienswijze geleid heeft tot aanpassing van de Funderingsaanpak is dit in de reactie aangegeven.

Ambtshalve wijzigingen

Naast de reacties van de insprekers zijn in de reactienota ook ambtshalve wijzigingen opgenomen. Het gaat om aanpassingen van de ontwerp-Funderingsaanpak, die om uiteenlopende redenen gewenst zijn. Deze wijzigingen worden toegelicht in deel 2 van deze reactienota.

Vaststelling

Deze reactienota wordt samen met de (aangepaste) Funderingsaanpak Veenweidegebied Fryslân ter vaststelling voorgelegd aan het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Fryslân, het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân en de colleges van burgemeester en wethouders van de hierboven genoemde zeven gemeenten.

Deel 1 – Reactienota zienswijzen

Inleiding

Voor er een afzonderlijke beantwoording van de zienswijzen per ingediende zienswijze plaatsvindt wordt eerst in algemene zin stilgestaan bij het achterwege laten van een compensatieregeling/financiële bijdrage voor herstelwerkzaamheden funderingsschade.

Compensatieregeling/financiële bijdrage voor herstelwerkzaamheden funderingsschade

Veel van de ontvangen zienswijzen hebben betrekking op het ontbreken van een compensatieregeling/financiële bijdrage voor herstelkosten van funderingsschade. In de Funderingsaanpak is geen financiële bijdrage voor herstelkosten opgenomen. In de Funderingsaanpak is dit toegelicht. Voorafgaand aan de meer specifieke beantwoording van de zienswijzen lichten wij graag toe welke aspecten hier een rol spelen.

Ontwatering

Om te kunnen wonen, werken en recreëren in het veenweidegebied is het nodig om dit gebied te ontwateren. Dit heeft als effect dat er schade kan optreden aan funderingen en panden. Juridisch ligt in beginsel de verantwoordelijkheid voor herstel van funderingsschade bij de woningeigenaar. Daar waar sprake is van peilverlaging (verlaging van het waterpeil is groter dan de bodemdaling) en als gevolg hiervan ontstaat funderingsschade, kan een woningeigenaar beroep doen op de nadeelcompensatieregeling en de schadevergoedingsregeling gebouwschade door peilbeheer van het waterschap. Momenteel bekijkt het waterschap of het mogelijk is een eenvoudiger procedure te ontwikkelen om de schadevergoeding voor peilverlaging te bepalen.

Nadeelcompensatie

Het werkt nu zo dat een woningeigenaar een verzoek kan indienen via de website van Wetterskip Fryslân. Na het indienen van dit verzoek start Wetterskip Fryslân de procedure. In de meeste gevallen beoordeelt een onafhankelijk bureau de aanvragen voor schadeclaims die worden ingediend in verband met peilbesluiten. Het bestuur van het waterschap beslist of inschakelen van een bureau gewenst is. In de meeste, maar niet in alle gevallen, wordt daartoe besloten. Redenen om dat niet te doen zijn bijvoorbeeld dat er in geen 50 jaar een peil is gewijzigd (en het dus zeer onwaarschijnlijk is dat de ontstane schade door die peilwijziging komt) of doordat er bijvoorbeeld geen sloot in de nabijheid van de woning ligt. Het is dan zeer onwaarschijnlijk dat het peilbeheer van invloed is op die woning.

Als hiertoe wordt besloten dan voert de onafhankelijk deskundige (meestal hydroloog, bouwkundige en jurist) een onderzoek uit. Hierin wordt onder andere gereconstrueerd hoe de huidige waterstaatkundige situatie rondom de woning is ontstaan, en welke factoren daarop van invloed waren. NB. De fundering wordt bij dit onderzoek van die deskundigen niet bloot gegraven. Een (gesubsidieerd) funderingsonderzoek - zoals opgenomen in de Funderingsaanpak - is daarom van toegevoegde waarde. Een dergelijk funderingsonderzoek helpt de deskundigen om een beter beeld te krijgen van de situatie. Op basis van het onderzoek brengen deze deskundigen een advies uit aan het dagelijks bestuur van het waterschap, waarin wordt aangegeven of een schadebedrag uitgekeerd moet worden.

Funderingsschade elders in Nederland, rol Rijksoverheid

Fryslân is niet de enige regio in Nederland waar funderingsschade voorkomt. Onder andere in Noord- en Zuid-Holland en Utrecht komt ook funderingsschade voor. Er bestaan elders in het land vanuit decentrale overheden geen compensatieregelingen voor funderingsschade. Andere regio's baseren zich daarbij ook op de juridische verantwoordelijkheid (door de rechter bevestigd), die bij de woningeigenaar zelf ligt. Omdat funderingsschade op meerdere plekken in het land voorkomt, is in de Funderingsaanpak aangegeven dat het Rijk zou moeten besluiten tot het instellen van een compensatieregeling en de kosten daarvoor (grotendeels) zou moeten dragen.

Juridische en financiële gevolgen

Het opzetten van een eigen Friese compensatieregeling zou ongelijkheid in de hand kunnen werken en schept een impactvol precedent. Wij kunnen een eigen regeling niet los zien van de gevolgen die dit heeft voor andere overheden en de juridische aansprakelijkheid.
Uitgaande van gemiddeld € 100.000 herstelkosten per woning kunnen de totaalkosten voor herstel oplopen tot honderden miljoenen euro's. Deze kosten kunnen wij als Friese overheden niet dragen. Dit bedrag is overigens nog exclusief het bedrag dat door heel veel mensen zelf al is uitgegeven om hun fundering te herstellen.

Wij blijven van mening dat het Rijk zou moeten besluiten over een eventuele financiële regeling voor funderingsherstel, en dat zij daarvan dan de kosten zouden moeten dragen.

Beantwoording zienswijzen

Bij de zes ingediende zienswijzen zijn de insprekers geanonimiseerd vermeld (zienswijzen A t/m F).

Zienswijze A

Nr.	1
Inzender:	A
Onderwerp:	Paragraaf 1.5 Geen compensatieregeling
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2037808
Zienswijze	Insprekers vinden dat er vanuit de overheden een compensatieregeling voor funderingsgedupeerden moet komen. De nadeelcompensatieregeling van het waterschap wordt als niet toereikend gezien en de procedure als kostbaar en tijdrovend. Ook moeten bewoners zelf het bewijs leveren dat schade het gevolg is van peilverlaging door het waterschap. Verder vinden insprekers dat onderzoek dat in het kader van de procedure wordt uitgevoerd niet onafhankelijk is. Insprekers vinden dat de procedure veel tijd kost en geen oplossingen biedt waardoor veilig wonen in het veenweidegebied niet wordt bevorderd.
Reactie	In de Funderingsaanpak geven we aan dat overheden onder de noemer 'veilig wonen' samen met inwoners willen zoeken naar duurzame oplossingen voor funderingsschade. Vanuit dit streven werken wij o.a. aan signalering (funderingsloket) en facilitering (subsidie voor funderingsonderzoek, begeleiding herstelplan, leenfaciliteit). Op pagina 3 van deze reactienota lichten wij toe waarom er geen financiële tegemoetkoming voor herstelkosten is opgenomen in de Funderingsaanpak. Samengevat geldt hier het volgende: Juridisch ligt in beginsel de verantwoordelijkheid voor herstel van funderingsschade bij de woningeigenaar. Daar waar sprake is van peilverlaging (verlaging van het waterpeil is groter dan de bodemdaling) en als gevolg hiervan ontstaat funderingsschade, kan een woningeigenaar beroep doen op de nadeelcompensatieregeling en de schadevergoedingsregeling gebouwschade door peilbeheer van het waterschap. Momenteel bekijkt het waterschap of het mogelijk is een eenvoudiger procedure te ontwikkelen om de schadevergoeding voor peilverlaging te bepalen. We onderkennen dat een dergelijke onderzoeksprocedure de nodige tijd kan kosten. Meer kennis over funderingsproblemen in het gebied kan de doorlooptijd van zulke procedures versnellen. Een goed ingericht funderingsloket draagt hier aan bij. Het werkt nu zo dat een woningeigenaar een verzoek kan indienen via de website van het Wetterskip Fryslân. Na het indienen van dit verzoek start Wetterskip Fryslân de procedure. In de meeste gevallen beoordeelt een onafhankelijk bureau de aanvragen voor schadeclaims die worden ingediend in verband met peilbesluiten. Het bestuur van het waterschap beslist of inschakelen van een bureau gewenst is. In de meeste, maar niet in alle gevallen, wordt daartoe besloten. Redenen om dat niet te doen zijn bijvoorbeeld dat er in geen 50 jaar een peil is gewijzigd (en het dus zeer onwaarschijnlijk is dat de ontstane schade door die peilwijziging komt) of doordat er bijvoorbeeld geen sloot in de nabijheid van de woning ligt. Het is dan zeer onwaarschijnlijk dat het peilbeheer van invloed is op die woning.

	Als hiertoe wordt besloten dan voert de onafhankelijk deskundige (meestal hydroloog, bouwkundige en jurist) een onderzoek uit. Hierin wordt onder andere gereconstrueerd hoe de huidige waterstaatkundige situatie rondom de woning is ontstaan, en welke factoren daarop van invloed waren. NB. De fundering wordt bij dit onderzoek van die deskundigen niet bloot gegraven. Een (gesubsidieerd) funderingsonderzoek - zoals opgenomen in de Funderingsaanpak - is daarom van toegevoegde waarde. Een dergelijk funderingsonderzoek helpt de deskundigen om een beter beeld te krijgen van de situatie. Op basis van het onderzoek brengen deze deskundigen een advies uit aan het dagelijks bestuur van het waterschap, waarin wordt aangegeven of een schadebedrag uitgekeerd moet worden (nadeelcompensatie). Wij zijn van mening dat binnen de huidige regeling de onafhankelijkheid bij het onderzoek en de beoordeling daarvan voldoende is geborgd.
Nr.	2
Inzender:	A
Onderwerp:	Paragraaf 1.5 Geen compensatieregeling
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2037808
Zienswijze	Insprekers vinden dat in de provincie Fryslân bewust is gekozen voor een grotere ontwatering ten gunste van de economische welvarendheid van de agrarische sector. Insprekers vinden daarom dat de overheden in Fryslân wel zouden moeten voorzien in een compensatieregeling. De Friese overheden moeten daarbij niet naar het Rijk kijken voor financiering van een compensatieregeling, maar naar zichzelf. Insprekers vinden dat de bewust grote ontwatering in Fryslân niet kan worden afgeschoven op anderen. Ter onderbouwing van de ontwatering is door insprekers een figuur met ontwatering in veengebieden in Nederland bijgevoegd.
Reactie	De landbouw is al over een zeer lange periode binnen Fryslân een belangrijke functie in het buitengebied. Het gebied is hier ook op ingericht. Het klopt dat in de provincie Fryslân de ontwatering groter is dan in andere delen van Nederland. Per schadegeval wordt onderzocht wat de oorzaken zijn. Als blijkt dat een eigenaar door een peilverlaging eerder aanpassingen zal moeten doen aan de fundering van zijn woning en dus eerder voor uitgaven zal komen te staan, dan kan hiervoor nadeelcompensatie worden toegekend. Het causale verband tussen peilbeheer en schade is geen vast gegeven en zal in iedere afzonderlijke zaak vastgesteld moeten worden. Bij processen ten gunste van de landbouw heeft bij de toenmalige besluitvorming een belangenafweging plaatsgevonden, die in de meeste gevallen gepaard is gegaan met maatregelen ter bescherming van funderingen van woningen en infrastructuur, zoals hoogwatercircuits. We merken als overheden dat de effectiviteit van hoogwatercircuits afneemt en dat andere maatregelen nodig zijn. Daarnaast hebben ook funderingen niet een eeuwige levensduur. Daar waar de levensduur van een fundering wordt verkort door het handelen van het waterschap, is het mogelijk hiervoor nadeelcompensatie te krijgen. Hiervoor kan een verzoek worden ingediend bij het waterschap als hiervoor omschreven bij reactie op zienswijze Nr. 1. Op pagina 3 van deze reactienota geven wij aan waarom wij niet kiezen voor een compensatieregeling/financiële bijdrage voor herstelwerkzaamheden funderingsschade.

Nr.	3
Inzender:	A
Onderwerp:	Hoofdstuk 2 Oorzaken, impact, aansprakelijkheid, omvang en pijlers
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Ja. In de Funderingsaanpak wordt duidelijker gemaakt dat de schaderegeling van het waterschap alleen van toepassing is in geval van peilverlaging.
Verwijzing:	DocBase 2037808
Zienswijze	Insprekers vinden dat er een erg eenzijdig beeld wordt geschetst van het probleem waarbij de indruk ontstaat dat het probleem nog niet lang bestaat. Indieners wijzen op het verschil tussen peilaanpassing en peilwijzingen en de verantwoordelijkheden voor het waterschap. Vervolgens halen de insprekers vier documenten van provincie en waterschap aan waaruit wordt geciteerd. Insprekers vinden dat er veel is onderzocht maar dat eigenaren nog steeds geen oplossing en perspectief wordt geboden.
Reactie	Met de beschrijving in hoofdstuk 2 van de Funderingsaanpak hebben wij niet de indruk willen wekken dat funderingsproblematiek een probleem is dat pas kortgeleden bekend is. Uit de door u aangehaalde documenten blijkt dat funderingsproblematiek al langer in Fryslân speelt. Dat is de overheden bekend. Wij onderkennen dat het verschil tussen peilaanpassing en peilwijziging(verlaging) in de Funderingsaanpak beter geduid kan worden. Alleen in geval van peilverlaging (verlaging waterstand is groter dan de bodemdaling) kan er een beroep worden gedaan op nadeelcompensatie. Uit de citaten die u aanhaalt blijkt dat de effectiviteit van hoogwatercircuits afneemt. Wetterskip Fryslân heeft, naast de Funderingsaanpak, een Aanpak Hoogwatercircuits waarin beleid wordt aangekondigd hoe in de toekomst met deze voorzieningen omgegaan moet worden.
Nr.	4
Inzender:	A
Onderwerp:	Juridische analyse funderingsproblematiek
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2037808
Zienswijze	Insprekers vragen zich af of het in de Funderingsaanpak aangehaalde advies van Trip Advocaten wel onafhankelijk is. Daarnaast vinden insprekers dat er voorbij wordt gegaan aan de noties van Prof. dr. J. van Dunné uit een gesprek van 21 juni 2021.
Reactie	Het door Trip Advocaten en Notarissen in 2019 uitgebrachte rapport met een juridische analyse van de funderingsproblematiek is opgesteld in opdracht van de provincie Fryslân. De provincie, het waterschap en de gemeenten hebben gezamenlijk de vraagstelling geformuleerd. Met betrekking tot de noties: de juridische analyse en de aanvulling daarop van Trip is enkel bedoeld om de Friese overheden een reëel zicht te geven op zijn (juridische) positie rond funderingsschade. Een reëel zicht, omdat wij, vanuit ieders afzonderlijke bestuurlijke verantwoordelijkheden, niets hebben aan een te rooskleurig beeld van onze positie in een eventuele procedure. Prof. dr. Van Dunné baseerde destijds zijn stellingen met name op uitzonderingen op hoofdregels. Deze uitzonderingen zijn door Trip destijds aanvullend geanalyseerd en de conclusie was dat niet op voorhand kan worden aangenomen dat deze zich voordoen. Er is wat ons betreft om die reden geen aanleiding om te twijfelen aan de conclusie uit het advies (en de actualisatie) van Trip, namelijk dat de verantwoordelijkheid voor de fundering in beginsel primair ligt bij de woningeigenaar.

Nr.	5
Inzender:	A
Onderwerp:	Paragraaf 2.4 Impact funderingsschade
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2037808
Zienswijze	Insprekers vinden dat de impact van funderingsschade erg positief is beschreven. En vinden dat deze impact meer is dan de lichtvoetige beschrijving, te meer door de manier van communicatie met de overheden. Insprekers beschrijven vervolgens de impact die funderingsproblematiek heeft. Insprekers vinden dat de maatregelen in de Funderingsaanpak niet in verhouding staan tot de passage 'de onzekerheden bevestigen de urgentie van een gedegen passende aanpak'. Insprekers vinden dat compenseren of subsidiëren meer recht doet aan deze passage.
Reactie	We vinden het jammer om te lezen dat de impact die funderingsschade kan hebben in uw ogen te positief is beschreven. In de aanpak hebben wij juist getracht een volledig beeld te schetsen van de impact die funderingsschade op woningeigenaren kan hebben. Daarbij is o.a. ingegaan op de meervoudige complexiteit waarmee zij worden geconfronteerd en ook op de psychosomatische klachten die kunnen ontstaan ten gevolge hiervan. Wij onderschatten de impact van funderingsschade niet. In de Funderingsaanpak stellen we een funderingsloket voor met een menselijk en laagdrempelig karakter. We gaan ervan uit dat hierdoor de communicatie eenduidiger en beter wordt.
Nr.	6
Inzender:	A
Onderwerp:	Hoofdstuk 3.2 Oplossingsrichting 2: helpen met funderingsonderzoek en herstelplan
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2037808
Zienswijze	Insprekers vragen zich af of er altijd een funderingsonderzoek moet worden uitgevoerd. Daarnaast vragen de insprekers zich af of de kosten van de professional van het loket die de woningeigenaar ontzorgt worden opgeteld bij de kosten van het te subsidiëren funderingsonderzoek, waardoor de eigen bijdrage voor woningeigenaar hoger wordt.
Reactie	In oplossingsrichting 2 wordt een woningeigenaar twee dingen aangeboden. Ten eerste wordt de woningeigenaar organisatorisch ontzorgd vanuit het funderingsloket. Dat begint al bij een eerste melding of vraag en kan doorlopen tot en met het herstelplan. Deze kosten komen voor rekening van de overheid en zijn niet van invloed op de subsidie voor funderingsonderzoek. Indien blijkt dat het verstandig is om funderingsonderzoek uit te voeren dan kan voor het uitvoeren daarvan een subsidie worden aangevraagd. Alleen hierop is een eigen bijdrage van toepassing. Funderingsonderzoek kan helpen om de funderingsproblematiek beter inzichtelijk te maken. Met de subsidieregeling wordt dit gestimuleerd. Zoals aangegeven houdt het loket vinger aan de pols als het gaat om nut en noodzaak van funderingsonderzoek.

Nr.	7
Inzender:	A
Onderwerp:	Oplossingsrichting 3: leenfaciliteit
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2037808
Zienswijze	Insprekers vinden dat de beschrijving van deze oplossingsrichting te weinig concreet en onvolledig is. Insprekers vinden dat de bal bij de Rijksoverheid wordt gelegd en dat er daarmee eerder uitstel komt dan een concrete oplossing voor de code rood gevallen. Verder vinden insprekers dat het maximumbedrag van de overbruggingsregeling zorgt voor uitsluiting.
Reactie	In de aanpak is in paragraaf 3.3 uitgebreid ingegaan op de diverse aspecten van de in te richten leenfaciliteit en de complexiteit daaromheen. Hier is ook aangegeven dat de leenfaciliteit pas na vaststelling door Provinciale Staten en Algemeen Bestuur nader wordt uitgewerkt. Het klopt dus dat deze regeling nog niet volledig is uitgewerkt in de Funderingsaanpak. Met oplossingsrichting 3 wordt uitstel voor code rood gevallen juist vermeden. Niet-kunners (met code rood), dit zijn woning-eigenaren die vanwege hun financiële situatie niet bij een bank/hypotheekverstrekker terecht kunnen voor een lening, worden via de leenfaciliteit alsnog geholpen. Zij hoeven niet te wachten totdat het landelijke Fonds Duurzaam Funderingsherstel is doorontwikkeld. Bij iedere regeling, dus ook de leenfaciliteit, geldt dat er altijd voorwaarden en criteria zijn. Met deze regeling verwachten we dat we de meeste gedupeerden met code rood gevallen kunnen helpen. Eigenaren die funderingsherstel zelf kunnen betalen of hiervoor kunnen lenen komen niet in aanmerking voor deze regeling.
Nr.	8
Inzender:	A
Onderwerp:	Paragraaf 4.1 Raakvlakken aanpak hoogwatercircuits
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2037808
Zienswijze	Insprekers vinden dat de combinatie van de Funderingsaanpak en de Aanpak Hoogwatercircuits alleen in het voordeel van het waterschap werkt. Als een circuit niet meer effectief blijkt kan het waterschap deze afwaarderen en blijft de eigenaar zitten met het herstel. Insprekers geven aan deze paragraaf alleen te begrijpen als er een compensatieregeling of subsidieregeling tegenover zou staan. Nu bestaat de kans dat de funderingsproblematiek door de Aanpak Hoogwatercircuits alleen maar groter wordt.
Reactie	Als het waterschap met een hoogwatercircuit aan de slag gaat, zullen waarschijnlijk de funderingen van de woningen in het hoogwatercircuit onderzocht moeten worden om de effectiviteit van het hoogwatercircuit te kunnen bepalen. Hiervoor vragen wij geen eigen bijdrage omdat de onderzoeken nodig zijn voor de beoordeling van het hoogwatercircuit. Met de Aanpak Hoogwatercircuits voldoet het waterschap juist aan de zorgplicht voor de bewoonbaarheid van het land. Een van de aanleidingen voor de Aanpak Hoogwatercircuits zijn de signalen dat de bescherming van houten paalfunderingen tegen droogstand door hoogwatercircuits eindig is. Alle woningen in een hoogwatercircuit die in 1970 of eerder zijn gebouwd, lopen risico op funderingsschade door droogstand. Met de Aanpak Hoogwatercircuits en de Funderingsaanpak nemen wij onze verantwoordelijkheid voor deze problematiek.

	Vanuit het Veenweideprogramma is een pilot hoogwatervoorzieningen in de Groote Veenpolder uitgevoerd. Hierin heeft het waterschap onderzoek gedaan naar het functioneren van een hoogwatercircuit en de afweging tussen handhaven en afwaarderen van een circuit. Het blijkt een complexe puzzel om op een zuivere manier alle kosten en baten van de verschillende inrichtingsvarianten te bepalen en daarin een goede afweging te maken die recht doet aan zowel het individuele als het publieke belang. Het makkelijkste zou zijn om die afweging uit de weg te gaan en de huidige waterpeilen te handhaven. Er zijn echter hoogwatercircuits waarbij dat alleen kan door fors te investeren. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om hoogwatercircuits waarbij het water over de rand dreigt te lopen doordat de aanliggende gronden zijn gedaald. Handhaven van het waterpeil kan alleen door het aanleggen van kades. Verder zijn soms investeringen nodig in verbetering van aanvoer, doorvoer en afvoer van water. Dan zal er een afweging moeten plaatsvinden of deze investeringen voldoende bijdragen aan doelen van het hoogwatercircuit, zoals het aanvullen van de grondwaterstand onder woningen. Wetterskip Fryslân heeft hiervoor een Aanpak Hoogwatercircuits ontwikkeld. Samen met aanwonende woningeigenaren en andere belanghebbenden wordt per hoogwatercircuit een zorgvuldige afweging gemaakt over handhaven of afwaarderen van het circuit. Het eventueel aanpassen van het waterpeil vraagt verder altijd een officieel peilbesluit door het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân. Daarbij kunnen belanghebbenden zienswijzen indienen en staat bezwaar en beroep open bij de rechtbank. Als na zorgvuldige afweging wordt besloten om een hoogwatercircuit af te waarderen, betekent dit dat het waterpeil van het hoogwatercircuit wordt verlaagd. De schade die woningeigenaren van de peilverlaging van het hoogwatercircuit ondervinden wordt vergoed zoals uiteengezet in paragraaf 5.3 van de Aanpak Hoogwatercircuits van Wetterskip Fryslân.
Nr.	9
Inzender:	A
Onderwerp:	Funderingstafel, code rood gevallen en verwevenheid Aanpak Hoogwatercircuits
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2037808
Zienswijze	Insprekers vragen zich af waar er in de Funderingsaanpak ruimte is voor het advies van de Funderingstafel. Daarnaast vinden insprekers dat de ontwerp-aanpak geen oplossing biedt voor code rood gevallen. Daarnaast baart de grote verwevenheid tussen de Funderingsaanpak en de Aanpak Hoogwatercircuits insprekers zorgen.
Reactie	In de ontwerp-Funderingsaanpak Veenweidegebied Friesland hebben wij onze plannen gepresenteerd om woningeigenaren met funderingsschade te helpen. In de ontwerp-aanpak kon het advies van de Funderingstafel nog niet meegenomen worden. Wij hechten veel waarde aan het advies van de tafel en hebben daarom besloten om het een bijzondere status te geven. Met een aparte reactie reageren wij op de adviezen van de Funderingstafel. Per advies geven we een reactie en leggen we uit of en op welke wijze dit tot aanpassingen in de eindversie van de Funderingsaanpak heeft geleid. Wat betreft de code rood gevallen verwijzen wij naar ons antwoord bij Nr. 7. Wat betreft de verwevenheid met de Aanpak Hoogwatercircuits verwijzen wij u naar ons antwoord bij Nr. 8.

Nr.	10
Inzender:	A
Onderwerp:	Scheve verhouding tussen landbouw en woningeigenaren in het Veenweideprogramma
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2037808
Zienswijze	Insprekers vinden dat er in het Veenweideprogramma veel geld wordt vrijgemaakt en geworven voor het compenseren van agrariërs in het geval van peilverhoging. Daarbij wordt de woningeigenaar geheel verantwoordelijk gehouden voor het bekostigen van funderingsschade als gevolg van peilverlagingen en straks door afwaardering van hoogwatercircuits. Insprekers vinden dat inwoners enorm benadeeld worden t.o.v. de landbouw en dat overheden een grote ongelijkheid en onnodige afstand creëren tussen woningeigenaar en agrariër.
Reactie	De landbouw is al over een zeer lange periode binnen Fryslân een belangrijke functie in het buitengebied. Het gebied is hier ook op ingericht. Bij processen ten gunste van de landbouw heeft bij de toenmalige besluitvorming een belangenafweging plaatsgevonden, die in de meeste gevallen altijd gepaard is gegaan met maatregelen ter bescherming van funderingen van woningen en infrastructuur, zoals hoogwatercircuits. Hiervoor zijn en worden kosten gemaakt door Wetterskip Fryslân. Met de vaststelling van het Veenweideprogramma Fryslân 2021-2030 wordt o.a. ingezet op een toekomstbestendige landbouw. Ook vanuit het Rijk wordt ingezet op een nieuw perspectief voor de landbouw. De gelden die in dat kader beschikbaar (moeten) komen, zullen uit aparte landelijke fondsen beschikbaar moeten worden gesteld waarop de Friese overheden een aanvraag kunnen indienen. Soortgelijke fondsen bestaan op dit moment niet voor funderingsproblematiek. Het zou prettig zijn als het Rijk ook voor deze problematiek (meer) financiële middelen beschikbaar stelt. Mede in dit licht zetten wij als Friese overheden in op een beter functionerend Fonds Duurzaam Funderingsherstel. Met de Funderingsaanpak worden er structureel middelen beschikbaar gesteld om woningeigenaren te helpen bij het aanpakken van funderingsschade. Voor funderingsschade als gevolg van peilverlaging kan een woningeigenaar nadeelcompensatie aanvragen (zie ook antwoord bij Nr. 1).

Zienswijze B

Nr.	11
Inzender:	B
Onderwerp:	Paragraaf 1.1 Aanleiding
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2038862
Zienswijze	Inspreker vindt dat de zin 'Wij verwachten met deze aanpak een passend handelingsperspectief te hebben opgesteld. Waarbij woningeigenaren funderingsschade tijdig kunnen voorkomen, beperken of herstellen' een teleurstellende grondhouding van de overheden. Omdat de inspreker hiermee niet financieel wordt geholpen met het oplossen van de schade door een compensatieregeling. De oplossing wordt bij de bewoners neergelegd. De insteek van de aanpak is daarmee eerder juridisch dan moreel.
Reactie	Met de Funderingsaanpak proberen de overheden helderheid te geven over wat er van hen kan en mag worden verwacht als het gaat om funderingsschade. We kunnen ons voorstellen dat het niet tornen aan de juridische verantwoordelijkheid voor funderingsschade voor eigenaren niet wordt gezien als een oplossing. Daar waar de levensduur van een fundering wordt verkort door het handelen van het waterschap, is het mogelijk hiervoor nadeelcompensatie te krijgen. Hiervoor kan een verzoek worden ingediend bij het waterschap als hiervoor omschreven bij reactie op zienswijze Nr. 1. Op pagina 3 van deze reactienota geven wij aan waarom wij niet kiezen voor een compensatieregeling/financiële bijdrage voor herstelwerkzaamheden funderingsschade.
Nr.	12
Inzender:	B
Onderwerp:	Paragraaf 1.1 Aanleiding
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2038862
Zienswijze	Inspreker vindt het opmerkelijk dat het advies van de Funderingstafel buiten beschouwing wordt gelaten, omdat in dat advies wordt aangedrongen op het vergoeden van de helft van de schade.
Reactie	In de ontwerp-Funderingsaanpak hebben wij onze plannen gepresenteerd om woningeigenaren met funderingsschade te helpen. In de ontwerp-aanpak kon het advies van de Funderingstafel nog niet meegenomen worden. Wij hechten veel waarde aan het advies van de tafel en hebben daarom besloten om het een bijzondere status te geven. Met een aparte reactie reageren wij op de adviezen van de Funderingstafel. Per advies geven we een reactie en leggen we uit of en op welke wijze dit tot aanpassingen in de eindversie van de Funderingsaanpak heeft geleid.

Nr.	13
Inzender:	B
Onderwerp:	Paragraaf 1.5 Geen compensatieregeling
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Ja. In paragraaf 1.5 de zin "Bovenstaande factoren leiden er toe dat we niet voor een compensatie regeling kiezen" aanvullend opnemen: ", waarbij wij ons realiseren dat de kosten voor funderingsherstel in individuele gevallen fors kunnen zijn."
Verwijzing:	DocBase 2038862
Zienswijze	Inspreker verbaast zich erover dat in het plan wel wordt gesproken over de hoge kosten voor overheden van een compensatieregeling, maar niet over de hoge kosten van eigenaren voor funderingsherstel. Inspreker verzoekt in dat verband het advies van de Funderingstafel voor een compensatieregeling op te nemen in de Funderingsaanpak.
Reactie	We realiseren ons goed dat eigenaren die geconfronteerd worden met funderingsschade mogelijk voor hoge kosten komen te staan. We willen dit ook in paragraaf 1.5 meer expliciet maken door een aanvullende passage. Overigens gaan wij in paragraaf 2.4 van de Funderingsaanpak ook in op de impact die funderingsschade kan hebben. Op pagina 3 van deze reactienota geven wij aan waarom wij niet kiezen voor een compensatieregeling/financiële bijdrage voor herstelwerkzaamheden funderingsschade.
Nr.	14
Inzender:	B
Onderwerp:	Paragraaf 2.3 Oorzaken van funderingsschade
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2038862
Zienswijze	Inspreker vindt dat klimatologische factoren als mogelijke oorzaak van funderingsschade moeten worden geschrapt uit de Funderingsaanpak.
Reactie	In paragraaf 2.3 (Oorzaken van funderingsschade) van de aanpak hebben wij puntsgewijs een beeld willen schetsen van mogelijke oorzaken van funderingsschade. Waarbij in de meeste gevallen sprake is van meerdere oorzaken (multicausaliteit). Het veranderende klimaat speelt hier ook in mee. Wij hebben in de aanpak niet bedoeld dat klimatologische factoren dé oorzaak van funderingsschade zijn. Het is één van de mogelijke oorzaken. Het is duidelijk dat de droge zomers van de afgelopen vijf jaar hebben geleid tot veel meer meldingen over funderingsschade. Daarmee is dit zeker een factor van belang in het overzicht dat wij hebben gegeven in de Funderingsaanpak.
Nr.	15
Inzender:	B
Onderwerp:	Paragraaf 2.3 Oorzaken van funderingsschade
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Ja. In paragraaf 2.3 bij Waterhuishoudkundige factoren na de zin "(….) van een te laag grondwaterpeil", aanvulling: "De aspecten rond ontwatering en veenoxidatie en de mogelijke consequenties hiervan voor funderingen zijn hiervoor benoemd in de paragrafen 2.1. en 2.2."
Verwijzing:	DocBase 2038862

Zienswijze	Inspreker vindt de passage met waterhuishoudkundige factoren te kort, aangezien dit volgens de inspreker nu juist de oorzaak is van zijn schade en die van zijn buren. Inspreker vindt dat deze factoren uitgebreider beschreven moeten worden. Verder vindt de inspreker het onaanvaardbaar dat in de betreffende passage de verantwoordelijkheid voor het betalen van de schade volledig bij de eigenaar wordt neergelegd.
Reactie	In paragraaf 2.3 van de Funderingsaanpak hebben wij getracht de mogelijke oorzaken van funderingsschade puntsgewijs te vermelden. We hebben bij de beschrijving van de waterhuishoudkundige factoren herhaling willen voorkomen. In paragraaf 2.1 en 2.2 van de Funderingsaanpak wordt namelijk uitgebreid ingegaan op het waterbeheer in het Friese veenweidegebied en de mogelijke relatie met funderingsschade. We nemen hierover een aanvullend tekstfragment op. Daar waar de levensduur van een fundering wordt verkort door het handelen van het waterschap, is het mogelijk hiervoor nadeelcompensatie te krijgen. Hiervoor kan een verzoek worden ingediend bij het waterschap als hiervoor omschreven bij reactie op zienswijze Nr. 1.
Nr.	16
Inzender:	B
Onderwerp:	Compensatieregeling
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2038862
Zienswijze	Inspreker vindt omdat verwezen wordt naar de schadevergoedingsregeling van het waterschap vanuit moreel oogpunt een compensatieregeling niet uitgesloten zou moeten worden. Dit vanwege de reden dat iedere casus anders is. Inspreker vindt dat funderingsschade een gezamenlijk probleem van overheden en eigenaren is, dat gezamenlijk dient te worden opgelost, ook financieel.
Reactie	In de Funderingsaanpak bieden wij een aantal maatregelen waarbij we eigenaren zo goed mogelijk proberen te ondersteunen bij het proces van funderingsherstel of preventie. Met de Funderingsaanpak komt er voor het eerst voor een langere periode (tot 2030) financiële hulp voor eigenaren met funderingsschade. Zoals al eerder aangegeven maakt een compensatieregeling geen onderdeel uit van het maatregelenpakket. Op pagina 3 van deze reactienota geven wij aan waarom wij niet kiezen voor een compensatieregeling/financiële bijdrage voor herstelwerkzaamheden funderingsschade.
Nr.	17
Inzender:	B
Onderwerp:	Paragraaf 2.5 Aansprakelijkheid funderingsschade
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2038862
Zienswijze	Inspreker verwijst hier naar een lopende beroepszaak bij het waterschap.
Reactie	De Funderingsaanpak betreft een aanpak voor het gehele veenweidegebied. Wij gaan daarbij niet in op individuele situaties. Bovendien wordt verwezen naar een juridische procedure. Het past niet om daar op deze plek op te reageren.

Nr.	18
Inzender:	B
Onderwerp:	Paragraaf 2.5 Aansprakelijkheid funderingsschade
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2038862
Zienswijze	Inspreker vindt dat indien planmakers werkelijk vanuit een breed gevoelde morele verantwoordelijkheid gedupeerden met funderingsproblemen willen helpen om te komen tot een oplossing, dat dan een concrete financiële oplossing in de aanpak dient te worden opgenomen.
Reactie	Zoals al eerder aangegeven maakt een compensatieregeling geen onderdeel uit van het maatregelenpakket. Op pagina 3 van deze reactienota geven wij aan waarom wij niet kiezen voor een compensatieregeling/financiële bijdrage voor herstelwerkzaamheden funderingsschade.
Nr.	19
Inzender:	B
Onderwerp:	Oplossingsrichting 2: subsidieregeling funderingsonderzoek
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2038862
Zienswijze	Insprekers geven aan dat eigenaren waarschijnlijk jarenlang moeten wachten op een gesubsidieerd funderingsonderzoek, gezien het grote aantal mogelijke schadegevoelige panden en het aantal onderzoeken dat op jaarbasis kan worden gesubsidieerd. Inspreker verzoekt daarom de regeling aan te passen.
Reactie	Er zijn in het verleden al funderingsonderzoeken uitgevoerd. Wij hebben hierop geen zicht en ook niet op herstel dat mogelijk al is uitgevoerd. In sommige gevallen is geen funderingsonderzoek nodig omdat vanaf het begin duidelijk is dat er sprake is van funderingsschade. Er zijn ook woningen die risicogevoelig zijn omdat zij op hout gefundeerd zijn, maar waarvan de fundering nog in (zeer) goede staat is. Het aanbod van funderingsonderzoeken conform landelijke kwaliteitsrichtlijnen is bovendien beperkt. Het aantal onderzoeken in de Funderingsaanpak is op dit aanbod gebaseerd. Het gaat hier om een inschatting. Er zijn evaluatiemomenten om zo nodig verwachtingen bij te stellen. Daarnaast voltrekt funderingsproblematiek zich over een periode van enkele decennia. Het is daarom naar verwachting niet per se nodig alle potentieel schadegevoelige panden in één keer te onderzoeken.
Nr.	20
Inzender:	B
Onderwerp:	Oplossingsrichting 2: innovatiefonds
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2038862
Zienswijze	Inspreker vindt dat het innovatiefonds te summier is omschreven in de Funderingsaanpak, waardoor niet geheel duidelijk is wanneer men een geslaagd beroep kan doen op deze regeling.

Reactie	In de Funderingsaanpak hebben wij ervoor gekozen het innovatiefonds aan te kondigen en op hoofdlijnen de beoogde doelstelling aan te geven, namelijk het stimuleren van innovaties in de markt om funderingsherstel goedkoper te kunnen uitvoeren. Na besluitvorming door de Friese overheden over de Funderingsaanpak wordt de regeling voor het fonds verder uitgewerkt en zal duidelijk worden wie er een beroep op kan doen en waarvoor.
Nr.	21
Inzender:	B
Onderwerp:	Oplossingsrichting 3
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2038862
Zienswijze	Inspreker vindt dat de voorgestelde maatregelen in oplossingsrichting 3 te weinig concreet zijn en verzoekt om een concrete subsidieregeling voor de financiële ondersteuning bij funderingsherstel. Verder vindt de inspreker dat de overbruggingsregeling afbreuk doet aan het plan om te komen tot een definitieve aanpak, omdat een definitieve aanpak de insteek is geweest van de opstellers van de aanpak.
Reactie	Zoals al eerder aangegeven maakt een compensatieregeling geen onderdeel uit van het maatregelenpakket. Op pagina 3 van deze reactienota geven wij aan waarom wij niet kiezen voor een compensatieregeling/financiële bijdrage voor herstelwerkzaamheden funderingsschade. De leenfaciliteit dient als vangnet voor woningeigenaren die niet in aanmerking komen voor een lening bij hun eigen bank maar wel acuut (code rood) funderingsherstel moeten laten uitvoeren. De regeling is tijdelijk van aard omdat het Fonds Duurzaam Funderingsherstel wordt doorontwikkeld, waar deze woningeigenaren op termijn terecht kunnen (zie ook antwoord Nr. 7). De regeling wordt in de eerste helft van 2023 uitgewerkt en kan daardoor nu als weinig concreet overkomen.
Nr.	22
Inzender:	B
Onderwerp:	Hoofdstuk 4, Varia, Aanpak Hoogwatercircuits, urgentie
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Ja, in de tekst wordt een duidelijke verwijzing naar de Aanpak Hoogwatercircuits van het waterschap opgenomen.
Verwijzing:	DocBase 2038862
Zienswijze	Inspreker vindt dat in de Funderingsaanpak geduid moet worden wat 'urgente hoogwatercircuits' zijn. Verder is het tijdspad onduidelijk. Tenslotte vindt de inspreker dat niet duidelijk wordt in hoeverre de inventarisatie (van hoogwatercircuits) samenvalt met de funderingsonderzoeken.
Reactie	In paragraaf 4.1 van de Aanpak Hoogwatercircuits staat het volgende omschreven betreffende 'urgente hoogwatercircuits': ''Dit zijn hoogwatercircuits waarvan • het waterpeil hoger staat dan het direct aanliggende land waardoor de afweging tussen peil handhaven of verlagen urgent is. Zonder maatregelen is het peil niet langer te handhaven. Langs deze hoogwatercircuits ligt vaak al als peilscheiding een lokale kering die geen status heeft. • het peilbeheer veel inspanning vraagt van de rayonbeheerder al dan niet in combinatie met een hoge storingsgevoeligheid.

	Voor deze hoogwatercircuits moet de afweging worden gemaakt of het waterschap maatregelen treft om het huidige peil te handhaven of dat het peil wordt verlaagd. Naar schatting gaat het om circa 90 km urgente hoogwatercircuits. We verbeteren deze schatting werkende weg met het tweede spoor." Vanwege deze duidelijke omschrijving in de Aanpak Hoogwatercircuits vinden wij het niet nodig bovenstaande tekst in de Funderingsaanpak op te nemen. Wel nemen we in de Funderingsaanpak een duidelijke verwijzing op naar de Aanpak Hoogwatercircuits van het waterschap. Wat betreft het tijdspad verwijzen we u naar Aanpak Hoogwatercircuits van het waterschap. Wat betreft de samenhang tussen de Funderingsaanpak en de Aanpak Hoogwatercircuits het volgende: funderingsonderzoeken worden gesubsidieerd omdat ze belangrijk zijn voor de woningeigenaren om te weten waar zij aan toe zijn, voor de overheden om beter inzicht te krijgen in de aard en omvang van de problematiek en voor het waterschap in het bijzonder om de aanpak van de hoogwatercircuits beter te kunnen programmeren. Dankzij de subsidieregeling voor funderingsonderzoek hoeven woningeigenaren niet te wachten totdat het waterschap met hun hoogwatercircuit aan de slag gaat. Zij kunnen zelf het initiatief nemen om hun fundering te laten onderzoeken, met een bijdrage die past bij de eigen verantwoordelijkheid. Als het waterschap met een hoogwatercircuit aan de slag gaat, zullen waarschijnlijk de funderingen van de woningen in het hoogwatercircuit onderzocht moeten worden om de effectiviteit van het hoogwatercircuit te kunnen bepalen. Hiervoor vragen wij geen eigen bijdrage omdat de onderzoeken nodig zijn voor de beoordeling van het hoogwatercircuit.
Nr.	23
Inzender:	B
Onderwerp:	Hoofdstuk 4, Varia, Aanpak Hoogwatercircuits, financiële compensatie
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2038862
Zienswijze	Inspreker vraagt zich af hoe eventuele fouten van het waterschap financieel in dit kader worden gecompenseerd, wanneer deze hebben geleid tot funderingsschade.
Reactie	Wij gaan ervan uit dat u met 'dit kader' de Aanpak Hoogwatercircuits van het waterschap bedoelt. Het juridische uitgangspunt van het waterschap is dat de schade waarvoor het waterschap aansprakelijk is, wordt vergoed. Het waterschap staat aan de lat voor de funderingsschade die (a) ontstaat door verlaging van het peil van het HWC en (b) door peilverlaging in het gebied rondom het HWC voor zo ver die peilverlaging groter is dan nodig om het peil aan te passen aan de autonome bodemdaling. Hierdoor zijn meerdere, verschillende schadesituaties mogelijk waarin het waterschap de schade vergoedt.
Nr.	24
Inzender:	B
Onderwerp:	Hoofdstuk 4, financiële paragraaf
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2038862

Zienswijze	Inspreker merkt op dat gezien het grote aantal huizen die de problematiek betreft, de kosten niet toereikend zijn.
Reactie	De kosten in de Funderingsaanpak zijn gebaseerd op de maatregelen die in de aanpak zijn opgenomen. Wij verwachten hiermee de komende jaren voldoende middelen beschikbaar te hebben om woningeigenaren te ondersteunen bij Funderingsherstel. Mocht uit evaluaties blijken dat er onvoldoende middelen zijn, dan volgt er opnieuw een afweging en besluitvorming.
Nr.	25
Inzender:	B
Onderwerp:	Hoofdstuk 4, tijdspad
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2038862
Zienswijze	Inspreker vindt dat het tijdpad van de leenfaciliteit geen enkele concreetheid bevat, terwijl dit een van de belangrijkste elementen uit de Funderingsaanpak is voor eigenaren.
Reactie	In de aanpak is in paragraaf 3.3 uitgebreid ingegaan op de diverse aspecten van de in te richten leenfaciliteit en de complexiteit daaromheen. Hier is ook aangegeven dat de leenfaciliteit pas na vaststelling door Provinciale Staten en algemeen bestuur nader wordt uitgewerkt. Het klopt dus dat deze regeling nog niet volledig is uitgewerkt in de Funderingsaanpak. Niet-kunners, dit zijn woningeigenaren die vanwege hun financiële situatie niet bij een bank/hypotheekverstrekker terecht kunnen voor een lening, worden via de leenfaciliteit alsnog geholpen. Zij hoeven niet te wachten totdat het landelijke Fonds Duurzaam Funderingsherstel is doorontwikkeld.

Zienswijze C

Nr.	26
Inzender:	C
Onderwerp:	Compensatieregeling voor funderingsgedupeerden
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2040136
Zienswijze	Insprekers geven door middel van meerdere overzichten en berekeningen aan dat ze vinden dat Friese overheden funderingsgedupeerden financieel tegemoet zouden moeten komen door middel van een compensatieregeling.
Reactie	Op pagina 3 van deze reactienota geven wij aan waarom wij niet kiezen voor een compensatieregeling/financiële bijdrage voor herstelwerkzaamheden funderingsschade. Overigens wordt verwezen naar overzichten en cijfers die lastig zijn te herleiden naar onderzoeken of rapporten. Ook de samenhang tussen benoemde aspecten is lastig te duiden. We willen hierover nog opmerken dat in voorbereiding op de vaststelling van het Veenweideprogramma een Maatschappelijke kosten- en batenanalyse (MKBA) is opgesteld, op basis waarvan de doelen in het programma zijn benoemd. Meer actuele ontwikkelingen kunnen worden meegenomen bij een volgende evaluatie van de veenweidedoelen.
Nr.	27
Inzender:	C
Onderwerp:	Verantwoordelijkheid van de overheid om te voorzien in een veilige en bewoonbare (woon)omgeving
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2040136
Zienswijze	Insprekers wijzen op de verantwoordelijkheid van de overheid om te voorzien in een veilige en bewoonbare (woon)omgeving.
Reactie	Een veilige en bewoonbare (woon)omgeving wordt als één van de pijlers van de Funderingsaanpak benoemd. Met de Funderingsaanpak wordt daar door de Friese overheden, binnen de eigen verantwoordelijkheden en (financiële) mogelijkheden, invulling aan gegeven. De ondersteuning die we met de Funderingsaanpak bieden komt overeen met wat (regionale en lokale) overheden elders bieden. Zo voorzien andere overheden, bv. gemeente Rotterdam en Zaanstad, in een financiële bijdrage aan funderingsonderzoeken. Een dergelijke aanpak maakt ook onderdeel uit van de Friese Funderingsaanpak.
Nr.	28
Inzender:	C
Onderwerp:	Dalende grondwaterstand en gevolgen
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2040136
Zienswijze	Insprekers wijzen op de gevolgen van een dalende grondwaterstand zijnde CO2-uitstoot en de daarmee samenhangende impact op schade aan woningen.

Reactie	Overheden, van nationaal tot lokaal, zijn volop bezig om binnen de klimaatopgave (CO2-reductie) deze problematiek aan te pakken en schade zo veel als mogelijk te voorkomen. Het gaat daarbij grotendeels om een samenhangende integrale aanpak om bv. de impact van natuur/stikstof, klimaat en water beter bij ontwikkelingen te betrekken. Vanuit het Rijk is de aanpak van het Nationaal Programma Landelijk Gebied aangekondigd. In feite loopt Fryslân hier met het Veenweideprogramma Fryslân 2021-2030 al op vooruit. De benoemde Friese veenweidedoelen, waaronder het tegengaan van bodemdaling en CO2-vastlegging in de veenbodem zijn al in lijn met de beoogde Rijksaanpak en daarmee ook in lijn met de intentie van de zienswijze. Aanvullend: in het kader van het aanpakken van funderingsschade zullen wij op landelijk niveau lobbyen voor een goed functionerend Fonds Duurzaam Funderingsherstel dat aansluit op de Friese situatie.
Nr.	29
Inzender:	C
Onderwerp:	Funderingsaanpak bijzonder teleurstellend gezien de hulp en ondersteuning die elders wordt gegeven
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2040136
Zienswijze	Insprekers vinden de Funderingsaanpak bijzonder teleurstellend gezien de hulp en ondersteuning die elders wordt gegeven.
Reactie	De Funderingsaanpak en de bijbehorende maatregelen komen overeen met wat andere (regionale en lokale) overheden in Nederland bieden. De regeling in Dordrecht, waarnaar door insprekers wordt verwezen, bestaat niet meer sinds 2012. Op dit moment bestaat er in Dordrecht enkel een regeling die woningeigenaren tegemoetkomt in de kosten voor funderingsonderzoek. Deze regeling bedraagt 70% van de werkelijk gemaakte kosten voor funderingsonderzoek tot een maximum van € 3.500. Er bestaan in Nederland op dit moment voor zo ver bij ons bekend geen compensatieregelingen vanuit (regionale en lokale) overheden.

Zienswijze D

Nr.	30
Inzender:	D
Onderwerp:	Eigen verantwoording burgers
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2040176
Zienswijze	Insprekers vinden dat er een bewuste beleidskeuze is gemaakt voor het verlagen van het waterpeil ten gunste van de boeren wetende dat dit gevolgen zou hebben voor de fundering van huizen in betreffende regio (rapport 2008). Daardoor is er geen sprake meer van eigen verantwoordelijkheid van bewoners/eigenaren van panden. Er is geen zorgvuldige afweging gemaakt van alle belangen. Het waterschap heeft de bewoners niet ingelicht over de gevolgen van de bewuste beleidskeuze. Bij voorlichtingsavonden werd gezegd dat de genomen besluiten geen negatieve gevolgen zouden hebben voor de woningen in het gebied, terwijl men wist dat dit wel het geval was. Er is geen sprake van behoorlijk bestuur (zoals de Tweede Kamer voorschrijft)!
Reactie	Zoals ook hierna aansluitend bij vraag 31 wordt toegelicht moeten eerdere besluiten in het licht worden beschouwd van de toenmalige besluiten. U noemt een besluit van het waterschap dat in feite los staat van de nu voorgestelde Funderingsaanpak.
Nr.	31
Inzender:	D
Onderwerp:	Compensatieregeling
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2040176
Zienswijze	Insprekers vinden dat er wel redenen zijn om te voorzien in een compensatieregeling en dat veilig wonen in het veenweidegebied bewust van ondergeschikt belang is geweest. Insprekers vinden dat er binnen het Veenweideprogramma veel geld voor het compenseren van agrariërs wordt uitgetrokken, maar dat er voorbij wordt gegaan aan het compenseren van funderingsschade bij bewoners. Insprekers geven aan dat het subsidiëren van funderingsonderzoek en een funderingsloket geen oplossing biedt voor de funderingsproblemen. En dat noodzakelijke procedures/ oplossingen (zoals een compensatieregeling) in de aanpak ontbreken om bewoners veilig in het veenweidegebied te kunnen laten wonen.
Reactie	Bij de processen ten gunste van de landbouw heeft bij de toenmalige besluitvorming een belangenafweging plaatsgevonden, die in de meeste gevallen gepaard is gegaan met maatregelen ter bescherming van funderingen van woningen en infrastructuur, zoals hoogwatercircuits. Hiervoor zijn en worden kosten gemaakt door Wetterskip Fryslân. De gelden in het kader van de landbouwtransitie komen met name uit aparte landelijke (of Europese) fondsen waarop de Friese overheden (al dan niet met partners) een aanvraag indienen. Soortgelijke fondsen bestaan op dit moment niet voor funderingsproblemen. Wij zullen er bij het Rijk op aan blijven dringen ook voor deze problematiek (meer) financiële middelen beschikbaar te stellen. Mede in dit licht zetten wij als Friese overheden in op een beter functionerend Fonds Duurzaam Funderingsherstel.

	Met de Funderingsaanpak worden er structureel middelen beschikbaar gesteld om woningeigenaren te helpen bij het aanpakken van funderingsschade. Wij zijn van mening dat het subsidiëren van funderingsonderzoek en een funderingsloket wel degelijk bijdragen aan het aanpakken van de funderingsproblematiek (zie ook antwoorden bij Nr. 6 en Nr. 22). Voor funderingsschade als gevolg van peilverlaging kan een woningeigenaar nadeelcompensatie aanvragen (zie ook antwoord bij Nr. 1).
Nr.	32
Inzender:	D
Onderwerp:	Nieuwe problemen/funderingsonderzoek
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2040176
Zienswijze	Insprekers geven aan dat wat een woningeigenaar nu wordt aangeboden een deel subsidie voor het funderingsonderzoek is, waarvan de uitkomst weer handig is voor het waterschap. Als uit funderingsschade blijkt dat o.a. het hoogwatercircuit niet juist functioneert, kan deze afgewaardeerd worden. Helaas voor de bewoners van het veenweidegebied verergert de schade zich waarschijnlijk nog meer, dus nog meer problemen in deze regio.
Reactie	In uw zienswijze legt u een onterechte veronderstelling dat iedere woning in het veenweidegebied 'gekoppeld' is aan een hoogwatercircuit. Dat is niet het geval. Daar waar dat wel het geval is en waarbij het waterschap aan de slag gaat met het aanpakken van de hoogwatervoorzieningen, zal het waterschap de funderingen van de woningen in het hoogwatercircuit laten onderzoeken. Hiervoor vragen wij geen eigen bijdrage, omdat de onderzoeken op dat moment nodig zijn voor de beoordeling van het hoogwatercircuit. Wij begrijpen dat het voor gedupeerde hiermee van belang kan zijn om te weten hoe de prioritering van de aanpak hoogwatercircuits vorm gaat krijgen. Hierover zal stapsgewijs meer duidelijkheid ontstaan. Zie over het afwaarderen van hoogwatercircuits aanvullend bij antwoord Nr. 8.
Nr.	33
Inzender:	D
Onderwerp:	Benadeeld
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2040176
Zienswijze	Insprekers geven aan dat ze zich benadeeld voelen ten opzichte van de agrariërs door de overheden. De funderingsproblemen in de specifieke situatie van de insprekers is te wijten aan het verlagen van het waterpeil bij de ruilverkaveling (met voordeel voor agrariërs vanwege het lage peil) en vervolgens het niet werkende hoogwatercircuit. Insprekers vinden dat ze met lege handen staan.
Reactie	De landbouw is al over een zeer lange periode binnen Fryslân een belangrijke functie in het buitengebied. Het gebied is hier ook op ingericht ook in samenhang met andere functies. In die zin vindt ontwatering in veengebieden plaats om er te kunnen wonen, werken en leven. Dat brengt bodemdaling en dalende grondwaterstanden met zich mee. Dat is al eeuwen het geval. Het waterschap onderhoudt hoogwatercircuits om de grondwaterstand te voeden. Maar deze bescherming is niet oneindig. Een houten fundering in een bodemdalingsgebied is nu eenmaal niet onbeperkt houdbaar. Er zijn vaak meerdere oorzaken waardoor een fundering aangetast wordt. Zeker bij heel oude woningen komt er een moment dat herstel nodig kan zijn.

	De gelden in het kader van de landbouwtransitie komen met name uit aparte landelijke (of Europese) fondsen waarop de Friese overheden (al dan niet met partners) een aanvraag indienen. Soortgelijke fondsen bestaan op dit moment niet voor funderingsproblemen. Wij zullen er bij het Rijk op aan blijven dringen ook voor deze problematiek (meer) financiële middelen beschikbaar te stellen. Mede in dit licht zetten wij als Friese overheden in op een beter functionerend Fonds Duurzaam Funderingsherstel. Met de Funderingsaanpak worden er structureel middelen beschikbaar gesteld om woningeigenaren te helpen bij het aanpakken van funderingsschade. Voor funderingsschade als gevolg van peilverlaging kan een woningeigenaar nadeelcompensatie aanvragen (zie ook antwoord bij Nr. 1).
Nr.	34
Inzender:	D
Onderwerp:	Advies Funderingstafel/ compensatieregeling
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2040176
Zienswijze	Insprekers geven aan dat door de Funderingstafel een advies is uitgebracht aan Provinciale Staten waarin onder andere een passend voorstel tot compensatie is opgenomen. Insprekers hopen dat dit advies wordt overgenomen in de uiteindelijke Funderingsaanpak.
Reactie	Op pagina 3 van deze reactienota geven wij aan waarom wij niet kiezen voor een compensatieregeling/financiële bijdrage voor herstelwerkzaamheden funderingsschade.

Zienswijze E

Nr.	35
Inzender:	E
Onderwerp:	Aandacht voor signalen funderingsschade
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2040175
Zienswijze	Inspreker vraagt aandacht voor de expertise bij het funderingsloket voor wat betreft signalen van funderingsschade. Niet iedere klemmende deur betekent direct funderingsschade. Inspreker verwacht dat de expertise binnen het funderingsloket hierop toegerust is.
Reactie	In paragrafen 3.1 en 3.2 van de aanpak wordt ingegaan op de inrichting van een funderingsloket 2.0. en daarmee samenhangende zaken. Hierbij wordt ook aangegeven welke personele inzet hiervoor nodig is. De medewerkers van het toekomstig funderingsloket moeten de kennis en ervaring hebben om een klemmende deur als gevolg van bijvoorbeeld nat/droog weer te onderscheiden van een klemmende deur als gevolg van funderingsschade.
Nr.	36
Inzender:	E
Onderwerp:	Communicatiestrategie, melden van schade of herstel
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2040175
Zienswijze	Inspreker refereert aan een zin op pagina 15 van de Funderingsaanpak: 'woningeigenaren melden (vermoeden van) funderingsschade en funderingsherstel actief'. Inspreker vraagt zich af of als je als burger geen melding doet, of je dan niet meer in aanmerking komt voor een subsidie of dienstverlening van het funderingsloket.
Reactie	De aangehaalde zin moet worden gezien in de context van de communicatiestrategie. Hiermee willen overheden proberen eigenaren/bewoners in beweging te krijgen. Het vroegtijdig melden van een vermoeden van schade kan bijdragen aan een beter inzicht in de aard en omvang van de problematiek. Wat weer kan bijdragen aan aanpassing van beleid en maatregelen. Daarnaast is er in Fryslân heel weinig zicht op het aantal herstelde funderingen. Daar willen we ook meer over te weten komen. Het staat echter los van mogelijkheden om in aanmerking te komen voor subsidie of gebruik te maken van het loket. Eigenaren/bewoners binnen het veenweidegebied kunnen beroep doen op de maatregelen uit de Funderingsaanpak, ongeacht of een schade vroegtijdig is gemeld of niet.
Nr.	37
Inzender:	E
Onderwerp:	Preventie, informeren van makelaars
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2040175

Zienswijze	Inspreker verbaast zich over de koppeling die in de beschrijving over preventie (p. 11 en verder) wordt gelegd met makelaars. Inspreker geeft aan dat dit zal leiden tot moeilijk verkoopbare huizen met dito gevolgen voor de leefbaarheid van het platteland en vindt dat preventie van funderingsschade niets van doen heeft met het informeren van makelaars.
Reactie	In de Funderingsaanpak richt preventie zich op enerzijds eigenaren die al wonen in het veenweidegebied en anderzijds op mensen die van plan zijn een woning in het Friese veenweidegebied te kopen. Uw zienswijze heeft betrekking op deze laatste categorie. Vanuit de Funderingsaanpak vinden wij dat er veel meer bewustwording moet komen bij potentiële kopers van huizen in het veenweidegebied. Wij vinden dat daar ook een rol ligt voor makelaars, taxateurs, etc. zoals ook toegelicht in de aanpak. Wij verwachten dat het Friese platteland voor veel mensen nog steeds een aantrekkelijke plek blijft om te wonen. In ieder geval is ook de inzet vanuit de Friese overheden erop gericht om dat in de toekomst ook zo te laten zijn. Daarvoor is wel een zo reëel mogelijk inzicht over bv. de funderingssituatie nodig bij toekomstige (maar ook de huidige) bewoners.
Nr.	38
Inzender:	E
Onderwerp:	Preventie, verhogen van peilen
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2040175
Zienswijze	Inspreker vindt dat alleen het verhogen van peilen een echt goede preventieve maatregel is om funderingsschade te voorkomen. Inspreker wijst daarbij op de hoge waterpeilen in het Groene Hart.
Reactie	De landbouw is al over een zeer lange periode binnen Fryslân een belangrijke functie in het buitengebied. Het gebied is hier ook op ingericht ook in samenhang met andere functies. Wij stellen met u vast dat in Fryslân de ontwatering altijd veel groter is geweest dan in andere veengebieden in Nederland. Anders dan wordt verondersteld zal het grootschalig generiek verhogen van peilen niet het optreden van funderingsschade voorkomen. Wil dit wel zin hebben dan vraagt dit om een substantiële verhoging van de peilen waarbij dan ook een grootschalige transformatie van het gebied hoort. Dit is geen maatregel waarmee op korte termijn een oplossing wordt geboden voor de funderingsproblematiek. In onze optiek is de echte oplossing het vervangen van de fundering. Preventieve maatregelen kunnen helpen om de levensduur van een fundering te verlengen. Dit betekent uitstel en geen afstel.

Zienswijze F

Nr.	39
Inzender:	F
Onderwerp:	Juridische verantwoordelijkheid/compensatieregeling
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2040173
Zienswijze	Insprekers merken op dat wanneer schade wordt veroorzaakt door anderen de juridische verantwoordelijkheid voor schade niet meer bij de eigenaar ligt. Insprekers noemen hierbij de schade aan funderingen van woningen in veengebieden, door het toepassen van diepteontwatering. En eveneens bij de beschadigde woningen in het gaswinningsgebied van Groningen. Insprekers vinden het een gemiste kans én onrechtvaardig dat niet bij de aanvang (of desnoods later) van diepteontwatering een deel van die baten zijn bestemd voor de vorming van een schadefonds. In plaats daarvan, laat men voor de kosten de gedupeerde inwoners opdraaien. Insprekers geven aan dat eertijds voormalige waterschappen, om schade aan funderingen te voorkomen, hoogwatercircuits om woningen hebben aangelegd. Maar vanwege kennelijk onvoldoende bekendheid met het effect daarvan op langere termijn, heeft men daarmee een risico genomen. Zo blijkt na recent onderzoek van Wetterskip Fryslân dat 80% van de hoogwatercircuits in de Groote Veenpolder onvoldoende bescherming biedt.
Reactie	Er is geen directe vergelijking te maken tussen funderingsschade in het veenweidegebied en schade n.a.v. gaswinning in Groningen. Bij gaswinning in Groningen bestaat er in belangrijke mate een één op één relatie tussen ontstane schade en de uitgevoerde aardgaswinning. Bij funderingsschade zijn er vaak meerdere oorzaken en spreken wij van multicausaliteit. In de meeste gevallen is er niet één oorzaak aan te wijzen die funderingsschade heeft veroorzaakt. In paragraaf 2.3 van de aanpak worden mogelijke oorzaken uiteengezet. In het verlengde van antwoord 38 stellen we vast dat in de provincie Fryslân de ontwatering groter is dan in andere delen van Nederland. Per schadegeval wordt onderzocht wat de oorzaken zijn. Als blijkt dat een eigenaar door een peilverlaging eerder aanpassingen zal moeten doen aan de fundering van zijn woning en dus eerder voor uitgaven zal komen te staan, dan kan hiervoor nadeelcompensatie worden toegekend. Zoals gezegd, het causale verband tussen peilbeheer en schade is geen vast gegeven en zal in iedere afzonderlijke zaak vastgesteld moeten worden.

	Bij processen ten gunste van de landbouw heeft bij de toenmalige besluitvorming een belangenafweging plaatsgevonden, die in de meeste gevallen gepaard is gegaan met maatregelen ter bescherming van funderingen van woningen en infrastructuur, zoals hoogwatercircuits. We merken als overheden dat de effectiviteit van hoogwatercircuits afneemt en dat andere maatregelen nodig zijn. Daarnaast hebben ook funderingen niet een eeuwige levensduur. Daar waar de levensduur van een fundering wordt verkort door het handelen van het waterschap, is het mogelijk hiervoor nadeelcompensatie te krijgen. Hiervoor kan een verzoek worden ingediend bij het waterschap als hiervoor omschreven bij reactie op zienswijze Nr. 1. Op pagina 3 van deze reactienota geven wij aan waarom wij niet kiezen voor een compensatieregeling/financiële bijdrage voor herstelwerkzaamheden funderingsschade.
Nr.	40
Inzender:	F
Onderwerp:	Contacten met voormalig waterschap Boarnferd inzake funderingsschade, eerdere zienswijze ontwerp-Veenweideprogramma
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2040173
Zienswijze	Insprekers verwijzen naar verschillende contacten die zij hebben gehad met voormalig waterschap Boarnferd inzake funderingsschade. Insprekers verwijzen verder naar hun eerdere zienswijze op het ontwerp-Veenweideprogramma 2021-2030.
Reactie	Wij kunnen op uw contacten met waterschap Boarnferd niet reageren omdat wij geen informatie hebben omtrent deze gesprekken. Wetterskip Fryslân is de rechtsopvolger van waterschap Boarnferd. Van deze contacten kan Wetterskip Fryslân geen gegevens meer terugvinden. De Funderingsaanpak betreft bovendien een aanpak voor het gehele veenweidegebied. Wij gaan daarbij niet in op individuele situaties. Op uw zienswijze op het ontwerp-Veenweideprogramma 2021-2030 is apart gereageerd middels de reactienota die na betreffende zienswijzeperiode is opgesteld.
Nr.	41
Inzender:	F
Onderwerp:	Maatregelen met terugwerkende kracht
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2040173
Zienswijze	Insprekers stellen dat omdat er al lange tijd geleden begonnen is met diepteontwatering, reeds vele inwoners funderingsschade hebben opgelopen en intussen hersteld hebben. Voor deze gedupeerden brengt de Funderingsaanpak mogelijk geen enkel financieel perspectief. Zo hebben deze woningeigenaren niets aan een leen- of overbruggingsfaciliteit. En ook van de mogelijkheid van een subsidie voor funderingsonderzoek met terugwerkende kracht zal niet veel gebruik worden gemaakt. Immers, de oorzaak van de bovengrondse schade wordt meestal snel herkend en een beetje aannemer maakt vervolgens een gratis offerte.

Reactie	Wij onderkennen dat we niet alle woningeigenaren in het veenweidegebied met terugwerkende kracht kunnen helpen. Desondanks hebben wij geprobeerd om deze woningeigenaren, bv. via de subsidieregeling funderingsonderzoek die met terugwerkende kracht wordt verleend (zoals vermeld in paragraaf 3.2 van de aanpak), alsnog te helpen. Wij zijn het niet eens met uw analyse dat funderingsschade altijd in één oogopslag te herkennen is en hiervoor meestal geen onderzoek nodig is. Er zijn woningen waarbij inderdaad geen volledig funderingsonderzoek noodzakelijk is om vast te stellen dat het gaat om funderingsschade. Tegelijkertijd bestaan er ook zeer veel gevallen waarbij funderingsonderzoek, volgens onafhankelijke kwaliteitsrichtlijnen, noodzakelijk is om inzicht te krijgen in de staat van de woning en de oorzaak van ontstane schade. Juist hier heeft de aanvullende inzet binnen de Funderingsaanpak een belangrijke meerwaarde.
Nr.	42
Inzender:	F
Onderwerp:	Nadeelcompensatieverordening Wetterskip Fryslân
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2040173
Zienswijze	Insprekers hebben nog nooit gehoord over de nadeelcompensatieverordening. Na het doorlezen daarvan vrezen insprekers dat vermoedelijk geen of hooguit een fractie van de door hun gemaakte kosten vergoed zal worden. Dat zal voor anderen met funderingsschade niet veel anders zijn. Uit deze verordening leiden insprekers vervolgens af dat de waterschappen nalatig zijn geweest door hun kennis van mogelijk toekomstige funderingsschade niet gedeeld te hebben met potentiële slachtoffers. Met preventie of na het zichtbaar worden van bv. de eerste scheurvorming in het metselwerk, had namelijk tijdig veel ellende voorkomen kunnen worden.
Reactie	Wij kunnen niet op voorhand bepalen hoe een schadeprocedure bij Wetterskip Fryslân in specifieke gevallen, zoals bij u, uitpakt. Hiervoor zou u de procedure moeten doorlopen. Dit geldt ook voor andere woningeigenaren die aanspraak willen maken op nadeelcompensatie. Per individueel schadegeval wordt beoordeeld in hoeverre (gemaakte) kosten worden vergoed door Wetterskip Fryslân. De Friese overheden erkennen met het opstellen van de Funderingsaanpak dat de funderingsproblematiek meer aandacht vraagt van zowel de overheden als woningeneigenaren met potentiële funderingsschade. Het feit dat hiervoor in de afgelopen periode wellicht te weinig aandacht is geweest valt naar onze mening niet alleen eenzijdig bij de overheden neer te leggen. Er is sprake van een gedeelde verantwoordelijkheid die binnen de Funderingsaanpak handen en voeten wordt gegeven.

Nr.	43
Inzender:	F
Onderwerp:	Eenzijdige verdeling kosten
Leidt tot wijzingen in Funderingsaanpak:	Nee
Verwijzing:	DocBase 2040173
Zienswijze	Insprekers zijn van mening dat de financiële lasten véél te eenzijdig bij de eigenaren van de woningen met funderingsschade komen te liggen. Insprekers vinden dat het Wetterskip (e.a.) er voor een habbekrats (in verhouding tot de jarenlange baten binnen de eerder genoemde keten) mee weg willen komen. Omdat de omvang van de totaal geleden en nog te lijden funderingsschade immens zal zijn, behoort volgens insprekers op z'n minst een deel van de keten van verantwoordelijken deze kosten te dragen. Met name het ministerie van LNV en mogelijk ook die van Financien. Want van hieruit kwam jarenlang een beleid van stimuleren en subsidiëren van diepteontwatering.
Reactie	Wij gaan er vanuit dat u met uw zienswijze doelt op het instellen van een aparte compensatieregeling. Wij verwijzen hiervoor naar ons antwoord op pagina 3 van deze reactienota.

Deel 2 – Ambtshalve wijzigingen van de ontwerp-Funderingsaanpak

Inleiding

In de eindversie van de Funderingsaanpak, zoals deze aan de betrokken besturen wordt voorgelegd, is een aantal ambtshalve wijzigingen doorgevoerd. Hieronder wordt op deze wijzigingen ingegaan. De aanpassingen die op basis van ingediende zienswijzen worden doorgevoerd, zoals toegelicht in de reactienota zienswijzen, worden hier niet meer aanvullend benoemd.

Wijzigingen

Aantal geschatte potentieel schadegevoelige woningen

Het aantal geschatte potentieel schadegevoelige woningen is aangepast. In de afgelopen periode is de analyse verfijnd en op basis daarvan zijn de cijfers aangepast. Ook zijn de schadegevoelige woningen binnen het veenweidegebied, die vallen onder niet-deelnemende gemeenten aan het Veenweideprogramma, in deze versie meegenomen. De belangrijkste parameters hierbij zijn: bouwjaar van de woningen (voor 1971), de ingeschatte mate van zettingsgevoeligheid van de gronden en de ligging in een hoogwatercircuit. In de nieuwe opzet is er sprake van ca. 8.100 potentieel schadegevoelige woningen. Hier geldt als kanttekening dat voor de opgenomen aantallen een zekere te hanteren marge moet worden aangehouden. De aantallen zijn in die zin ook vooral indicatief om enige grip te krijgen op de omvang. Ook is van belang dat net buiten de begrenzing van het veenweidegebied gronden liggen die een zekere mate van zettingsgevoeligheid hebben. In die zin is de problematiek ook groter dan alleen het veenweidegebied. Het maakt zo nodig een bredere Friese aanpak nodig. Mogelijkheden hiertoe zullen worden verkend.

De tekst in paragraaf 2.6 wordt in lijn met het voorgaande aangepast. Zie ook hierna bij onderdeel “Monitoring/ evaluatie”.

Voetnoot bij paragraaf 1.5 (Geen compensatieregeling)

In een voetnoot was vermeld hoe hoog het totale schadebedrag voor alle funderingsschade zou kunnen uitvallen (verdeeld per Friese overheidslaag). Deze passage was lastig te volgen. In paragraaf 1.5 is daarom een nieuwe tekstpassage opgenomen, waarbij de opgenomen bedragen ook worden genuanceerd.

2.3. Oorzaken van funderingsschade

Hier is een kanttekening toegevoegd m.b.t. onderhoud van woningen.

Urgente gevallen

Per oplossingsrichting is nader toegelicht op welke manier ‘urgente gevallen’ (woningen waarvoor acuut funderingsherstel noodzakelijk lijkt/is) daarmee worden geholpen.

Kwaliteitsrichtlijn funderingsonderzoek

In de ontwerp-Funderingsaanpak wordt gesproken over de landelijke F3O-kwaliteitsrichtlijn voor funderingsonderzoeken. Deze richtlijn is in 2022 vervangen door de KCAF-richtlijn ‘‘Funderingen onder gebouwen: onderzoek en beoordeling funderingen op staal en op houten palen”. Brancheorganisatie F3O, Organisatie Onafhankelijk Onderzoek Funderingen, is opgegaan in het KCAF. De nieuwe richtlijn betreft een actualisatie van de eerdere F3O-richtlijn, o.a. op het gebied van onderzoekstechnieken voor funderingsonderzoek.

Waar in de ontwerp-aanpak werd verwezen naar de F3O-richtlijn is dit in de eindversie aangepast naar de actuele KCAF-richtlijn.

Subsidiebedrag funderingsonderzoek

Het subsidiebudget voor 2023 is afgestemd op een kortere looptijd van de regeling. Openstelling staat gepland voor 1 mei 2023.

Subsidiebedrag innovatiebudget

Het subsidiebudget voor 2023 is afgestemd op een kortere looptijd van de regeling. Openstelling staat gepland voor 1 mei 2023.

Dekking/financiële paragraaf

De financiële paragraaf is uitgebreid met informatie over de dekking van de maatregelen uit de Funderingsaanpak.

Monitoring/evaluatie

Er is een paragraaf toegevoegd over een mogelijke bredere funderingsaanpak voor andere delen van Fryslân. Ook is er ingegaan op de begrenzing van het veenweidegebied en hoe er om wordt gegaan met grensgevallen.

Redactionele wijzigingen

Er zijn enkele redactionele wijzigingen doorgevoerd. Dit betreft geen inhoudelijke wijzigingen van de aanpak maar tekstuele aanpassingen.